

22. Bohinjsko glasbeno poletje 2017

V Srednji vasi nad Bohinjem, v župnijski cerkvi sv. Martina, kdaj pa kdaj pa tudi v kakšnem večjem, bližjem in posvetnem prostoru, se vsako poletje, zdaj že dvaindvajsetič zaporedoma odvil eden od osrednjih gorenjskih poletnih glasbenih festivalov Bohinjsko glasbeno poletje. Pod okriljem Turizma Bohinj ga vsa ta leta umetniško vodi ljubljanski muzikolog in violinist Roman Leskovic. Tudi tokrat mu je uspelo v času med 1. julijem in 17. avgustom povabiti v Bohinj in neposredno bližino lepo bero naših in tujih glasbenih umetnikov, poustvarjalcev.

Že nekaj zadnjih let je uvodni koncert po navadi ali orkestrski ali zborovski ali vokalno-instrumentalni. Takšen je bil npr. tudi letošnji **prvi** (1. julij 2017), saj je v Kulturnem domu »Jožeta Ažmana« v Bohinjski Bistrici nastopil eminentni in hkrati edini slovenski profesionalni **Zbor Slovenske filharmonije** in **Slovenski tolkalni projekt SToP** z dirigentko in umetniško voditeljico zbora **Martino Batič**. Ne sami, ampak v družbi treh pevskih solistov: **Nine Dominko**/sopran, **Aca Biščevića**/tenor, **Tomaža Kovačiča**/basbariton, in še pianistk: **Mete Fajdiga** in **Andreje Kosmač** na (dveh) klavirjih. Kajti na sporedu so imeli slovito vokalno-instrumentalno kantato *Carmina Burana* (*Cantiones profanes*; 1935–36) nemškega skladatelja Carla Orffa (1895–1982), temelječe na 24 pesmih istoimenske sred-

njeveške pesnitve. Gre seveda za verzijo zbora s solisti in spremljevalnim klavirjem in tolkali.

Več kot odličnemu začetku 22. Bohinjskega glasbenega poletja je sledil nastop enega ta hip vodilnih slovenskih pihalnih komornih ansamblov, **Pihalnega kvinteta Slowind** (20. julij) na **drugem koncertu**. Sestavljajo ga vodilni solisti našega osrednjega državnega simfoničnega orkestra *Slovenske filharmonije*: **Aleš Kacjan**/flavta, **Matej Šarc**/oboa, **Jurij Jenko**/klarinet, **Metod Tomac**/rog in **Paolo Calligaris**/fagot. Tudi bohinjska odličnost tega ansambla je bila tokrat preverjena že takoj na začetku, saj je peterica simfoničnih pihalcev v cerkvenem prezbiteriju najprej posegla po eni najbolj referenčnih in izvirnih glasb za svojo zasedbo, po *Serenadi* v c-molu, KV 388 v štirih stavkih Wolfganga Amadeusa Mozarta (1756–1791). To je bil tudi edini ansamblov zalogaj v tem prvem delu bohinjskega koncerta. V drugem delu pa je bila najprej na vrsti (izvirna) slovenska glasba za peterico

pihal – *Pihalni kvintet št. 2* (1959) v vsega kar sedmih stavkih enega naših vodilnih skladateljev prejšnjega stoletja s pogledom v 21. stol. – Primoža Ramovša (1921–1999). Da bi umetniki sklenili svoj nastop, so posegli še po 3-stavčnem *Kvintetu* v D-duru, op. 124, italijanskega virtuoza na flavti in skladatelja Giulia Briccialdija (1818–1881).

S titansko klavirsko glasbo Beethovna, Schumanna in Schuberta se je na **3. koncertu** letošnjega 22. Glasbenega poletja v Bohinju (2017) nadaljevala v cerkvi sv. Martina v Srednji vasi nad Bohinjem (27. jul.) omenjena in ena najuglednejših poletnih glasbenih manifestacij na Gorenjskem. Da, v cerkvi, kjer so sloviti pianistki **Jasminki Stančul** omogočili recital, ki ga je lahko kljub geografskemu in glasbenemu slovenskemu obrobju odigrala briljantno. Na velikem koncertnem klavirju Steinway (Silič, d.o.o.) je umetnica lahko razprla vsa svoja poustvarjalna krila in v po eni strani enoviti (nemški) klavirski glasbi, po drugi strani raznoliki, razprla ves svoj poustvarjalni žar. Kljub temu da jo že kar nekaj časa poznam v različnih koncertnih oblikah njenega delovanja, je bilo njeno tokratno srečanje z ves čas kontrastno glasbo še kako poglobljeno in zanimivo. Stančulova je tokrat skozi klavirsko igro pela. Bila je enkratna in ves čas slogovno še kako zanimiva: njeni piani so se nenehoma soočali z maksimalno fortissimo igro tako, da ji je lahko prav v tem dokaj nebrzdanem petju tudi v tej dinamiki zaradi akustike cerkvenega prezbiterija že malo škodilo. Programske kontraste med klavirsko igro del Beethovna (*Sonata* v d-molu, op. 31, št. 2), Schumanna (*Sonata* v g-molu, op. 22) in dvoje »kapitalnih« del slovitega Franza Schuberta (*Impromptu* v As-duru, op. 142, in *Fantazija* v C-duru, »*Popotnikova*«, op. 15, D. 760) pa so bila tista dela, ki so nas vodila s pianistko Jasminko Stančul od predzadnje Beethovnovne *Sonate* pa vse do gigantske *Popotnikove fantazije* slovitega F. Schuberta. Tako sta se križali neke vrste Beethovnova klavirska poetika s slovitim titanstvom Schuberta: če je njegov *samospev Popotnik* neke vrste vokalno-instrumentalna miniatūra (z vsega le 72 takti), je zdaj njegova *Fantazija* prava klavirska »simfonija;« vse do sklepne *fuge*, kjer je pianistka Stančulova znala zaokrožiti bohinjski recital s pravo klavirsko »simfonijo.« Njene tehnične, spominske, slogovne

in muzikalne dispozicije so tudi tokrat delovale čez vrh slovenske pianistike. Stančulova me je ponovno prepričala, da je umetnica velikega glasbeno poetičnega formata, umetnica, ki jo po eni strani poznamo in ki ji marsikaj zaupamo; žal in očitno pa še vedno ne vsega. Na omenjenem koncertu sem predvsem užival, kajti Stančulova kot velika pianistka evropskega formata je z muziko od uvodne Beethovnovne *Sonate* pa vse do zaključnega (in edinega) bisa z »*uspavanko*,« dala nove dimenzije tudi naši pianistiki; njen več kot 90 minut dolgi repertoar tega večera se je spet razblinil pod bohinjsko poletno zvezdno nebo. Očitno so pianistkine (po)ustvarjalne klavirske glasbene razsežnosti neomejene, brezmejne. Igrala je romantične skladatelje oz. njihova dela skozi prizmo svojega enkratnega slušnega in osebnega, izključno notranjega pogleda na muziko.

Na **4. koncertu** (3. avg.) sta nastopila dva vodilna solista: trobentač **Tibor Kerekeš** in organist **Tomaž Sevšek**, praviloma skupaj, v duu; četudi je organist Sevšek igral kar nekaj solističnih orgelskih del tudi solo. Kajti na bohinjskem koru oz. natančneje v cerkvi sv. Martina v Srednji vasi nad Bohinjem že vse od l. 1830 stojijo izvrstne orgle Johanna Gottfrieda Kunatha (1745–?); l. 2002 jih je obnovilo *Orglarstvo Močnik*, in dandanes omogočajo tudi odlične solistične (orgelske) koncerte. Tako smo v interpretacijah danes enega izmed vodilnih slovenskih organistov Sevška slišali kar troje del skladateljev D. Buxtehudeja, A. Corellija in J. S. Bacha. Skupaj pa sta odigrala še dela za zelo hvaležni komorni duo trobente in orgel skladateljev D. Buxtehudeja in G. F. Händla (priredbi), na koncu pa še izvirno in eno najbolj zahtevnih tovrstnih del za enako zasedbo: »*Okna*« po Marcu Chagallu: *Modro, Zeleno, Rdeče in Zlato okno* iz leta 1976 češkega skladatelja Petra Ebna (1929–2007). Trobentač Kerekeš je očitno prav v tale finalni del njunega nastopa vložil največ moči in pozornosti in tako sklenil omenjeni cikel kot tudi recital več kot uspešno. Saj vendarle velja trenutno za enega od vodilnih trobentačev: solist v orkestru SF in (redni) profesor na AG, poleg tega pa še prvi trobilec *Trobilnega ansambla SF*. Ni mogoče prezreti dejstva, da je za omenjeno zasedbo še najbolj privlačna, aktualna in »poslušljiva« baročna glasba, pa najsí gre za izvirno ali prirejeno, da ne omenim še najbolj avtentične prav solistične orgelske glasbe za cerkveni prostor. Tej sta se še najbolj poklonila tudi oba omenjena umetnika, saj sta zaradi dejstva, da so orgle vendarle postavljene na cerkveni kor, oba tam tudi nastopila. Še več: občinstva je v Srednji vasi tudi zmeraj več in oba umetnika sta se mu poklonila še z enim najbolj aktualnih baročnih stavkov (za trobento in orgle).

Sloviti avstrijski flavtist **Michael Martin Kofler** je nastopil s »svojim« **Salzburger Mozart Quartetom** (10. avgust) na **5. koncertu**. **Salzburški Mozartov kvartet** ali kvartet s flavto pa sestavljajo še v godalnem triu združeni: **Daniela Beer**/violina, **Dorothea Galler**/viola in **Matthias Michael Beckmann**/violončelo. Na sporedu so imeli izključno instrumentalna dela

Nejc Lavrenčič in Sabina Cvilak.

Roman Leskovic, idejni in umetniški vodja festivala

skladatelj W. A. Mozarta, L. Boccherinija in J. M. Haydna. Pri tem seveda ne moremo mimo (uvodnih) Mozartovih kvartetov s flavto, ki so ena najlepših glasbenih strani v komorni glasbeni literaturi. Z glasbo skladatelj W. A. Mozarta, L. Boccherinija in J. M. Haydna pa so še vedno obdržali primat v glasbi »svojega« Salzburžana W. A. Mozarta; saj so v celotnem večeru izvedli kar štiri njegova tovrstna dela, »flavtne kvartete« ali kvartete s flavto (z godalnim triom: violina, viola in violončelo) v: C-duru, KV Anh. 171/285b, A-duru, KV 298, G-duru, KV 285a in D-duru, KV 285; za konec pa še Mozartov stavek kot dodatek. Vmes je bilo na sporedu tudi dvojce del zunaj tega tematskega konteksta pa še vedno mozartovsko uglašeni Boccherinijev *Rondo (Allegretto)* za godalni trio in še en »flavtni kvartet« ali kvartet s flavto manj znanega Haydnovega brata J. M. Haydna. Brez dvoma je bil to eden slogovno najbolj enovito uglašeni sporedov letošnjega Bohinja tako po programski kot po izvedbeni strani. Ne glede na to, da je ves večer prednjačila odlična Koflerjeva flavta, moremo k temu uspehu spet dobra obiskane ali zasedene ladje cerkve. sv. Martina v Srednji vasi prišteti tudi vso godalno trojico. Ta se je v odlični soigri s flavtistom izkazala za ravno pravšnjo mozartovsko, da iz nje v ničemer nista izstopala oba dodana avtorja (Boccherini in J. M. Haydn). Tudi pri njuni glasbi gre za neke vrste Mozartova sodobnika: J. M. Haydna celo kot Mozartovega naslednika na položaju salzburškega dvornega organista, Boccherinija pa kot malce oddaljenega Mozartovega sopotnika v Italiji in Španiji.

Še enega od vrhuncev in hkrati zaključek letošnjega mednarodnega 22. Glasbenega poletja v Bohinju (2017) pa smo dočakali na **6. koncertu** (17. avg.), ko sta s samospevi in opernimi arijami nastopila naša pevska in operna primadona **Sabina Cvilak** in njen klavirski spremljevalec **Nejc Lavrenčič**. S sporedom del skladatelj F. S. Vilharja, J. Pavčiča, A. Lajovica, R. Wagnerja, G. Puccinija, F. Chopina, A. Dvoržaka in F. Leharja

pa sta si nekako porazdelila tale večer. Kajti pianist Lavrenčič je vmes med arijami (v drugem delu) nastopil tudi sam. S tremi Chopinovimi klavirskimi miniaturami (*mazurka, poloneza in preludij*) je dopolnil in še enkrat potrdil svojo sicer praviloma spremljevalno vlogo tega (solo)pevskega večera. Predvsem kar zadeva njegove predigre, medigre in poigre. Če se je pevka držala povsem pravilno malce ob strani in pri tem ni izdajala nobene morebitne (operne) »primadonskosti«, ji je v tem intimnem podajanju sledil tudi pianist. Tukaj sta mi ostala v spominu poigra k Pavčičevi *Ženjici* (na bes. Ferda Kozaka) in začetek – predigra Lajovčevega *Meseca v izbi* (Li-Tai-Po, prev. Otto Julius Bierbaum in Oton Župančič). Poleg teh pa je bil zagotovo vrhunec umetniških dosežkov obeh protagonistov tega večera Wagnerjev ciklus petih samospevov *Wesendonck Lieder* WWV 91 na besedila ene izmed Wagnerjevih ljubic Mathilde Wesendonck (*Angel, Mirno stoj, V rastlinjaku, Bolečine in Sanje*); v izvirni nemščini je bilo to petje pred opernim drugim delom več kot uvod; saj je že Wagner imel nekatere dele tega ciklusa za študije za svoje kasnejše operne drame (*V rastlinjaku* in *Sanje za Tristana in Izolda*). Od slovenščine in nemščine torej k: petju izvirnih opernih arij v italijanščini (G. Puccini: *Tosca, La Boheme* in *Gianni Schicchi*), češčini (A. Dvoržak: *Rusalka*) in nemščini (F. Lehar: *Giuditta* in kot edini dodatek še arija *Vilje* iz operete *Vesela vdova*). Lepo zaokroženi vokalno-instrumentalni večer je hkrati zaokrožil tudi celotno ponudbo šestih (četrtkovih) koncertov; razen seveda tistega uvodnega, velikega vokalno-instrumentalnega, ki je bil že na začetku julija (2017) v KD J. Ažmana v Bohinjski Bistrici.

Vseh šest koncertov je tako več kot slogovno enovito, mednarodno celovito z domačo (slovensko) in tujo evropsko glasbo in njihovimi izvajalci spet utrdilo mesto in vlogo, ki jo ima festival pri nas; ne samo na Gorenjskem, ampak tudi na Slovenskem. Njegova tokratna 22. edicija vseskozi pod umetniško taktirko Romana Leskovica in organizacije Turizma Bohinj pa daje slutiti, da naidebni Bohinjci in njihovi privrženci še niso povedali vsega. Če bi vsem tem dosežkom dodali še kanček promocije (najave, napovedi, reklame ...) in pa še kaj (strokovne) odmevnosti, bi morda le še dvignili renome tega *Festivala*; vsaj za kanček. Vse to pa seveda še zdaleč ni v brk vsem tokratnim izvajalcem, saj smo tako poleg uvodnega velikega vokalno-instrumentalnega koncerta (C. Orff, *Carmina Burana*) slišali še naš vodilni Pihalni kvintet Slowind, klavirski recital (J. Stančul) zagotovo kot vrhunec letošnjega 22. Bohinjskega glasbenega poletja, duo trobentača T. Kerekeša in organista T. Sevska in na koncu še dva vrhunca: Salzburg Mozart Quartet s flavtistom M. M. Koflerjem in nazadnje še naš pevsko klavirski duet S. Cvilak-N. Lavrenčič. V vsej tej ponudbi šestih koncertov je bila enako porazdeljena domača, slovenska glasbena (re) produkcija kot tuja. V njej so bila spet zajeta slovenska in tuja, evropska glasbena dela, prav tako pa je bilo vse bolj ali manj smiselno umeščeno v prezbiterij in na kor cerkve ter drugam.